

O MĂRTURIE BIBLICĂ DESPRE IUBIRE ȘI VIOLENȚĂ ÎNTR-UN CONTEXT RELIGIOS PLURALIST

Pr. Conf. univ. dr. Remus ONIȘOR

Universitatea „1 Decembrie 1918”, Alba Iulia, Romania

onisorremus@yahoo.com

ABSTRACT: A Biblical Testimony of Love and Violence in a Pluralistic Religious Context.

The text from Genesis 34 tells the story of a young girl around whom a terrible drama unfolds. We will try to clarify the nature of these offenses and discover who is guilty and why.

Sometimes love turns into violence, even though it should bring harmony and peace. A careful reading of this text reveals traces showing us that educational values are always relevant in a pluralistic and individualistic world.

Interpretations of this text may diverge, and explanations of the events are multiple. Freedom of speech and traditions must have a humanistic and pacifistic nature, and the distortion of these meanings can take on the guise of intolerance and resentment. Authentic values are those that influence a life and make it beautiful.

Keywords: *love, violence, revenge, understanding, harmony, Dinah, Shechem.*

Preliminarii

Sensul existenței umane are valoare dacă își păstrează disponibilitatea față de frumusețea lumii. Fiecare om poartă o responsabilitate și pentru ce va fi „după” el.

De multe ori ne întoarcem în trecut¹, pentru a extrage de acolo modele de înțelepciune aplicată, adică să aducem în actualitate probleme care sunt mereu la ordinea zilei, precum conflictul generațiilor, valorile umane

---

1 Ioan-Gheorghe ROTARU, “Aspects of Biblical Philosophy on the Development of World Civilizations”, *Scientia Moralitas. International Journal of Multidisciplinary Research* 8 (2023), nr.1, pp. 62-79.

într-un context dificil, ierarhia vârstelor și democrația imaginilor în cotidianul tulburător.

Unele generații au făcut istorie, iar altele fac analize și comentarii. Gloria e rezervată unui mic număr de eroi, iar sfințenia câtorva drepti, sau martiri.

Textul din Geneză 34 ne relatează istoria unei tinere fete în jurul căreia se țese o dramă remarcabilă, cu urmări dezastruoase. Crimele petrecute în jurul acestei tinere israelite ne fac să regândim poziționarea noastră în fața oricărui extremism. Esențial pentru om este să-și atingă ambițiile, dar și să trăiască dincolo de propria sa condiție, să înțeleagă cât de importantă este toleranța și îngăduința.

Într-un context dificil, omul e chemat să fie un punct, o totalitate închisă, dar și o punte, un loc de trecere. În cazul Dinei și a lui Sichem (Gen. 34) vedem cum iubirea se transformă în condamnare și violență. Solidaritatea cu lucrurile care dau sens se transformă, din recompensă, în condamnare. Și atunci ca și acum unii oameni au devenit agresivi și blasfemiatori. De aceea experiența trecutului, cu rele și cu bune, ne face capabili să anticipăm consecințele acțiunilor negative, individualiste și extremiste. Nu putem și nu avem voie să facem experimente cu viața, moartea, sexul și familia.

Exemplul biblic – Dina și Sichem – ne arată cât de fragili putem deveni prin abordări extremiste. Memoria, fie ea și biblică, ne ajută să depășim momentele dificile și egoiste din lumea contemporană, pluralistă și uneori despotică.

1. Sichem, un îndrăgostit suspect sau un violator periculos?

Istoria episodului relatată de Gen. 34 se poate rezuma foarte ușor: Dina, fiica lui Iacov, iese din ambientul familial pentru a se întâlni cu fetele din acel ținut. Sichem, un prinț al cetății, o observă și abuzează de ea. El se îndrăgostește de Dina și-i cere tatălui său, Hemor Heveul, stăpânul aceluia ținut (Gen. 34,2), să facă demersurile necesare, pe lângă familia fetei, pentru a se căsători cu ea.²

„Acesta i-a fost pe plac, a venit la Iacov și l-a rugat s-o unească pe Dina cu fiul său Sichem, după datină. Iacov, care nici nu putea să-l refuze,

---

2 Jean-Daniel MACCHI, *Israël et ses tribus selon Genèse 49*, Fribourg/Göttingen, 1999, pp. 56-65.

datorită înaltului rang al peșitorului, nici nu socotea că e bine să-și dea fiica după un străin, a cerut un răgaz, ca să delibereze asupra propunerii pe care i-o făcuse”³

Între timp lucrurile se complică, deoarece fiii lui Iacov și frații Dinei cer ca Sichem și poporul său să se circumcidă, pentru a îngădui mariajul, dar și pentru deschiderea unor posibilități matrimoniale mult mai complexe (Gen. 34, 14-17). Atunci când sichemiții erau în suferință, Simeon și Levi, frații buni ai fetei, „au dat buzna noaptea și au răpus mai întâi străjile și pe cei adormiți, apoi au pătruns în oraș și au ucis toți bărbații, între aceștia numărându-se și regele însuși și fiul acestuia, și n-au cruțat decât femeile”⁴

Relatarea se încheie (Gen. 34, 30-31) printr-un dialog purtat de Iacov cu fiii săi, Simeon și Levi. Patriarhul își acuză fiii de săi de comportament abuziv, ceea ce îi face neplăcuți în ochii locuitorilor, care ar putea declanșa o operație de răzbunare.

Protestul lui Iacov, bazat pe posibilul pericol care ar fi putut urma, pentru el și familia lui, reflectă o slabă dezaprobare a faptelor fiilor săi⁵.

Responsabilitatea asupra acestor crime dramatice, săvârșită asupra bărbaților din Sichem, este imputată fiilor lui Iacov. Răzbunarea de acest fel este ceva neobișnuit pentru triburile seminomade din deșert.

Dintr-o anume perspectivă masacrul comis de Simeon și Levi ar părea oarecum scuzabil, fiind vorba de o răzbunare.⁶

În unele tradiții, cum ar fi cea a Iahvistului, Sichem își pledează propria cauză, iar în tradiția Elohistă, tatăl său, Hemor este cel ce o face. În tradiția Iahvistă frații buni ai Dinei, Simeon și Levi sunt singurii răzbnători, iar în cea Elohistă, toți fiii lui Iacov iau parte la răzbunare. În tradiția Iahvistă numai Sichem este cel circumcis, iar în cea Elohistă sunt tăiați împrejur toți cei de parte bărbătească din cetate.⁷

3 Josephus FLAVIUS, *Antichități iudaice* 1, I, XXI, 1, București, Editura Hasefer, 1999, p. 62.

4 J. FLAVIUS, *Antichități...*, 1, I, XXI, 2, p.62.

5 Raymond E. BROWN, Joseph A. FITZMAYER, Roland E. MURPHY, *Introducere și comentariu la Sfânta Scriptură*, vol. II, Pentateuhul, Târgu Lăpuș, Editura Galaxia Gutenberg, 2007, p. 132.

6 Jean-Daniel MACCHI, *Amour et violence. Dina et Sichem en Genèse 34*, Foi et Vie, nr. 4/2000, p. 30.

7 R. E. BROWN et alii (*Pentateuhul...*, p.128) vorbește despre o sursă dublă asupra acestui episod.

Finalul discuției dintre Iacov și cei doi fii ai săi – Simeon și Levi – poate fi considerat ca o motivație a plecării lor din zonă, și deci o pregătire la ceea ce va urma.

Fapta comisă de fiii lui Iacov are urmări asupra întregului trib al lui Israel. Relațiile comerciale profitabile cu localnicii ar fi fost utile pentru Iacov și familia lui. De asemenea dota pe care ar fi primit-o pentru Dina ar fi fost consistentă și ar fi întărit legăturile între triburile vecine.⁸

Violența, urmată de crimă, ar putea fi semnul unui atașament deosebit pe care Simeon și Levi l-ar fi avut față de sora lor. Sunt gata să se bată pentru onoarea ei și nu țin cont de avertismentul tatălui lor, Iacov, care le cere să nu se răzbune pe Sichem. Simeon și Levi pot fi precursorii unor oameni ce găsesc în violență și crimă un *modus vivendi*. Nu acceptă și nu permit nimănui să le schimbe modul de viață. Nu le pasă de ofertele și garanțiile celorlalți. Sunt gata să sancționeze la modul cel mai dur, posibil o crimă odioasă, violența asupra unei femei. Nu că aceasta nu ar trebui pedepsită! Dar atunci când fapta a fost săvârșită și cel ce a greșit e gata să plătească un preț pentru ceea ce a făcut, toleranța ar trebui să ia locul răzbunării. Dina, ca orice femei din zilele noastre, devenise monedă de schimb între clanurile dispuse la conflict. Există aici un mesaj pentru noi, care trăim în alte împrejurări și cu alte provocări decât cei din vremurile biblice în care violența pare să domine anumite etape ale unui popor.⁹

Sichem recunoaște greșeala și se arată îndrăgostit și iubitor față de Dina. Vrea să o ia în căsătorie. Vrea să plătească conform tradiției locale o sumă importantă pentru fata lui Iacov. O iubește pe Dina și se pare că și Dina este de acord cu această iubire. Pe Dina nu o întrebă nimeni nimic. Ea apare ca monedă de schimb. Sinceritatea lui Sichem și disponibilitatea sa de a rezolva amiabil o problemă este tratată cu intoleranță și viclenie.

2. Dragoste la prime vedere sau violență factuală?

Am putea citi acest pasaj din Gen. 34 fără să-l abordăm din perspectiva corectitudinii politice din zilele noastre. Specialiștii biblic și istoricii ne spun că niciodată nu trebuie să judecăm faptele din trecut cu ideile din prezent. Nici textul nostru biblic nu trebuie abordat superficial, sau cu teorii prea facile.

---

8 J.-D. MACCHI et Th. RÖMER, *Jacob. Commentaire à plusieurs voix de Gn. 25-36*, Mélanges Albert de Pury, Genève, Labor et Fides, 2000, p. 125.

9 Coll., *Jacob ou les alias d'une bénédiction*, Genève, Labor et Fides, 1992, p. 102.

Din relatarea biblică se poate înțelege că iubirea este posibilă între doi străini cu idei și concepții diferite din perspectiva familiilor și a cutumelor tribale.¹⁰

Relatarea episodului din Gen. 34 ar putea avea ca fundal opoziția între Ierusalim (Iudeii) și Sichem (Samarinenii) la întoarcerea din exilul Babilonic.¹¹ Textul biblic sugerează că tăierea împrejur, care implică adoptarea cultului lui Iahve, este o condiție suficientă care să permită căsătoria. Iacov cenzurează linia dură, atât pe plan politic, cât și moral, atunci când îi apostrofează pe Simeon și Levi zicând: „Mare tulburare mi-ați adus, făcându-mă urât înaintea tuturor locuitorilor țării acesteia...eu am oameni puțini la număr; se vor ridica asupra mea și mă vor ucide și voi pieri și eu și casa mea” (Gen. 34,30).¹²

Este într-adevăr vorba acolo de un abuz pe care Sichem îl face asupra Dinei? Traducerea românească este că Sichem a luat-o pe Dina și „culcându-se cu ea a necinstit-o” (Gen. 34, 2b). Geneză 34, 3 ne invită să privim mai cu atenție întâmplarea de la Sichem. Aici ni se spune că Sichem „și-a lipit sufletul lui de Dina”, că „i-a căzut dragă fata și a vorbit pe placul fetei”¹³. Versetul acesta vorbește clar despre o dragoste reciprocă, deoarece Sichem o iubea pe Dina, iar sufletul lui era atașat de ea. Verbul „a lua” este adesea utilizat atunci când se găsește într-un context de relații intime. Verbul *laqah* (a lua) nu prezintă nici o conotație de constrângere.¹⁴ Cel de-al treilea verb, pe care TOB¹⁵ îl traduce cu „a violat-o”, iar ediția sinodală românească cu „a necinstit-o”, arată o situație destul de complicată. Cuvântul folosit de TOB se poate justifica deoarece acest verb apare cel mai adesea în câmpul semantic al violenței.¹⁶ Dar pentru a ști ce sens al verbului se prezintă aici trebuie să examinăm semnificația lui în textele biblice ce vorbesc de relațiile intime. În acest sens folosirea sa în Deut. 22, 27 este revelatoare. Textul de lege de aici discută pedepsele

10 Mario LIVERANI, *La Bible et l'Invention de l'histoire*, Paris, Bayard, 2008, p. 362.

11 Alain MARCHADOUR, „*La terre que je te ferai voir*”, Cahiers Évangile, 162, p. 9.

12 Yves SAOUT, *Dialogue avec la terre. L'être humain et la terre dans la Bible*, Paris, Ed. de l'Atelier, 1994, p.132.

13 Gerhard VON RAD, *La Genèse*, Genève, Labor et Fides, 1968, p.336.

14 J.-D. MACCHI, *Amour et...*, p.31.

15 La Bible, traduction œcuménique (TOB), Paris, Cerf, 1988, p. 104.

16 Giuseppe BARBAGLIO, *Dieu est-il violent? Une lecture des Écritures juives et chrétiennes*, Paris, Le Seuil, 1994, p. 93.

care se aplică în caz de relații intime nepermise ale unei logodnice. Dacă aceste legături au loc într-o cetate femeia trebuie lapidată împreună cu amantul ei, deoarece se presupune că nu a fost constrânsă, deoarece nu a strigat și nu a cerut ajutorul. Dacă însă actul are loc în câmp deschis, doar bărbatul vinovat trebuie lapidat, pentru că el a comis un viol. Femeia, în cazul acesta, chiar dacă ar fi strigat nu ar fi auzit-o nimeni.¹⁷

În alte uzanțe verbul *nh* (a viola), folosit în context analog, poate fi tradus cu „a umili” sau „a dezonora”¹⁸. El poate însemna o relație sexuală rușinoasă, din punct de vedere social nelegitimă, fără însă totuși să implice o desfășurare cu violență. Trebuie să adăugăm că în Gen. 34, acest verb permite o problemă ce presupune stabilirea legitimității relației dintre două persoane tinere prin căsătorie.¹⁹

Unii teologi s-au întrebat dacă acest verb nu ar putea fi tradus, sau înțeles, cu sensul de „a coabita împreună cu ea” sau „a face dragoste cu ea”²⁰. Este destul de clar că relațiile extraconjugale dintre Dina și Sichem nu sunt considerate de textul biblic ca fiind „legale”. Această greșeală reprezintă pentru societatea tribală o problemă ce trebuie rezolvată. Există două posibilități pentru aceasta: fie ca persoanele implicate să se căsătorească, fie o abordare dură și condamabilă, cum a fost cea a celor doi frați ai Dinei.²¹

Sichem nu ar fi trebuit acuzat așa de grav, deoarece el o iubea pe Dina și voia să repare greșeala inițială prin încheierea unei căsătorii. Ar putea să părăsească banca acuzaților, deoarece recunoaște că a greșit cu fata lui Iacov, dar a căutat să rezolve chestiunea în mod pașnic. Din nefericire soarta lui a fost în mâinile lui Simeon și Levi, care au decis că trebuie să-l omoare pentru ofensa adusă familiei.²²

17 R. E. BROWN et alii, *Pentateuhul...*, p. 548.

18 L. M. BECHTEL, „What if Dinah is not Raped?”, *Genesis 34*, *Journal for the Study of the Old Testament*, 62 (1994), Sheffield, pp.23-27.

19 J. D. MACCHI, *Amour et...*, p.32.

20 Nicholas WYAT, *The Story of Dinah and Shechem*, Ugarit-Forschungen, 22 (1991), p. 438.

21 Ellen VAN WOLDE, „The Dinah story: rape or worse?”, *Old Testament Essay*, 15/1 (2002), p. 230.

22 M. M. CASPI, *The Story of the Rape of Dinah: The Narrator and the Reader*, *Hebrew Studies*, 26 (1985) p. 31u.

3. Apărători ai tradițiilor sau criminali extremiști?

Crima săvârșită de Simion și Levi conține elemente ale unei eliberări de o tensiune naționalistă și extremistă. Masacrul comis de ei este condamnat, chiar dacă se încearcă o justificare a acțiunii lor. Unii dovedesc foarte mult tact, cu intenția de a împărtăși adevăruri crude cu un aer de politețe, urmarea fiind că asprimea realității e atenuată până la a face suportabilă. E la fel cum ai încerca să îmblânzești trauma cancerului descriindu-l drept „neoplasm invaziv cu celule diferențiate”.

Motivele masacrului locuitorilor unui oraș sunt clar exprimate printr-o formulă recurentă ce insistă asupra dezonoarei suferită de „sora lor”. Doar ritualul circumciderii ar putea să ridice această impuritate suferită de Dina.²³

Justificarea, pe care cei doi fii o fac în fața tatălui lor, este aceea că ei nu pot accepta ca sora lor să fie tratată ca o prostituată. Nu pot admite ca ea să fie batjocorită și apoi vândută.²⁴ Dina nu a suferit un act de violență sexuală, ci a avut o legătură cu cineva considerat ca impur. Simeon și Levi au vrut doar să restabilească puritatea surorii lor mai mult decât demnitatea unei femei abuzate. Onoarea familiei este una foarte importantă în Orient.

O lectură atentă a ultimei părți a textului biblic din Gen. 34 ne arată două atacuri distincte făcute asupra cetății. În versetele 25-26 Simeon și Levi intră în oraș și îi omoară pe Hemor, pe Sichem și pe toți bărbații, recuperând-o pe Dina și plecând apoi din cetate. În versetele 26-29 fii lui Iacov, cu toții, au jefuit cetatea, luând toate bunurile găsite acolo. Am putea crede că după uciderea bărbaților din Sichem, ceilalți fii ai lui Iacov au profitat de ocazie și au prădat orașul.²⁵

Pentru a înțelege această istorie trebuie să ținem cont, mai ales aici, de puterea de atracție exercitată de orașe asupra nomazilor, proprietari de mici turme. La fel ca și astăzi refugiații din Orient caută orașele dezvoltate și atrăgătoare din Occident, nu pe cele modeste și sărăcicioase din Orient.

Pentru acești păstori nomazi, din vremea lui Iacov, aceste centre civilizate ofereau posibilitatea de a-și vinde produsele turmelor lor și de a

23 J.-D. MACCHI, *Amour et...*, p.33.

24 Ita SHEREZ, *Dinah's Rebellion: A Biblical Parable for our Times*, New York, Crossroad, 1990, p.92 u.

25 Danna NOLAN FEWELL and David M. GUNN, “Tipping the Balance: Sternberg’s Reader and the Rape of Dinah”, *Journal of Biblical Literature*, 110 (1991), p.198 u.

practica un modest comerț.²⁶ Dar pasul următor ce se impune, trecerea de la comerț la uniuni matrimoniale, poate conduce la complicații neplăcute, ceea ce textul nostru ține să precizeze. Modul în care Dina, împinsă de curiozitate, iese din cercul ei strâmt, trasat de viața femeilor din vechiul Israel, ne arată ispita vederii și altui mod de a fi al fetelor țării aceleia (Gen. 34, 1b).²⁷ Ea va fi declanșatorul avalanșei ce se va produce.

Mânia lui Simeon și Levi are o conotație religioasă și culturală.²⁸ „Fapte de ocară” (34,7) este o expresie foarte veche, desemnând o abateră sexuală gravă. Sacrilegiul acesta săvârșit asupra unei persoane se răsfrânge asupra întregii comunități culturale. Aceasta nu trebuie să se întâmple în Israel, deoarece există legi pe care nimeni nu le poate încălca. Israel are anumite norme care nu-i permit să se atașeze de locuitorii păgâni ai acestei țări și nici să stabilească legături matrimoniale.

Atitudinea, oarecum pasivă, a lui Iacov s-ar explica prin faptul că relatarea biblică în accepțiunea sa redacțională mai veche, ar fi ignorat persoana lui Iacov.²⁹ Cele două scene, prin care ni se prezintă cererea în căsătorie, sunt diferite în ceea ce privește temperamentul celor care o fac. Sichem prezintă cererea cu entuziasm, împotriva oricăror uzanțe, fără să-și manifeste grija față de dota ce trebuie plătită în circumstanțele date. Cuvântul lui Hemor, stăpânul cetății și tatăl lui Sichem, este liniștit și transferă problema personală pe un plan mult mai general: prin acest contract se poate începe o alianță matrimonială generală între oamenii tribului lui Iacov și locuitorii Sicheului. Sunteți nomazi, călătoriți dintr-un loc în altul, iată noi vă oferim posibilitatea de a vă așeza lângă noi, de a face schimburi comerciale, de a ne căsători unii cu ceilalți. E bine, e pace, e armonie, e câștig și pentru unii și pentru alții. O propunere foarte interesantă și benefică pentru ambele părți. Veți sfârși cu deplasările obositoare și veți deveni sedentari pe pământul nostru.³⁰

Cei care intervin în mod brutal și rezolvă chestiunea prin uciderea bărbaților din Sichem sunt cei doi frați ai lui Dina, Simeon și Levi. Feciorii lui Iacov au răspuns și acționat cu vicleșug (34,13). Au așteptat momentul

---

26 G. VON RAD, *La Genèse...*, p. 274.

27 Th. RÖMER, *Dieu obscur. La sexe, la cruauté et la violence dans l'Ancien Testament*, Genève, Labor et Fides, 1998, p. 27 u.

28 G. VON RAD, *La Genèse...*, p. 338.

29 G. VON RAD, *La Genèse...*, p. 338.

30 Jean-Pierre PREVOST, *Les Scandales de la Bible*, Paris, Bayard, 2006, p.142u.

prielnic, după ce sicheemiții erau încă suferinzi în urma circumciziei și apoi au acționat cu mânie.³¹

Un element important al acțiunii lui Simeon și Levi este faptul că ei au aprobarea indirectă a lui Dumnezeu. Într-adevăr, după temerile exprimate de Iacov, despre o posibilă vendetă (34, 30) protecția acordată de Dumnezeu tribului israelit pare să fie înțeleasă ca o aprobare a ceea ce s-a întâmplat în Sichem.³²

4. Responsabilitate pentru orice faptă reprobabilă

Oricum am privi lucrurile, fie din perspectivă vechi testamentară, fie dintr-una actualizată la contextul actual, faptele săvârșite de cei doi fii ai lui Iacov au o încărcătură negativă. Firul conducător al relatării biblice este unul defavorabil lui Simeon și Levi. E adevărat că legătura dintre Sichem și Dina nu este una legitimă (34, 2-3), însă imediat, atât el, cât și tatăl său Hemor, angajează discuții amiabile cu Iacov și familia lui pentru o eventuală căsătorie cu tot ceea ce presupune ea.³³ Găsim aici teme referitoare la zestre, la inter-mariajul dintre două comunități care implică un ritual de circumcizie. Sicheemiții se supun de bună voie exigențelor familiei lui Iacov.³⁴

Versetul 24 pare să anunțe încheierea conflictului printr-un happy end. Legitimitatea relației dintre Sichem și Dina pare a fi restabilită, deoarece fiica lui Iacov poate să se mărite cu un tăiat împrejur. În versetul 25 apare lovitura de teatru, deoarece cei doi fii ai lui Iacov se opun în mod radical negocierilor purtate și consensului familial.³⁵

Reacția violentă a lui Simone și Levi nu numai că a pus cetatea cu susul în jos, ci a bulversat întreaga ordine familială. Tatăl familiei și șeful tribului, Iacov, își vede autoritatea pusă la îndoială de cei doi fii neascultători. Credibilitatea sa este într-adevăr afectată, deoarece el, în calitate de tată al familie și șef al clanului, este garantul oricărui târg încheiat. Într-o societate tribală această răsturnare a ordinii sociale este inacceptabilă.³⁶

31 Bernard RENAUD, *Je suis un Dieu jaloux*, Paris, Cerf, 1963, p. 32u.

32 J.-D. MACCHI, *Amour et...*, p. 34.

33 Jean-Marie CARRIERE, „De la servitude à la fraternité”, in *Collectif, Diakonia, La service dans la Bible, Cahiers Évangile*, 159 (2012), p. 7u.

34 David Noel FREEDMAN, *Dinah and Sichem: Tamar and Amnon*, Austin, Seminary Bulletin Faculty, Edition 105 (1990), p. 52u.

35 E. VAN WOLDE, *The Dinah...*, p. 235.

36 Jean DUJARDIN, *La relation à la Terre dans le judaïsme, Cahiers Évangile*, 121 (2002), pp. 58-63.

Iacov nu putea accepta această situație fără să reacționeze cu fermitate. Și totuși nu o face. E greu de înțeles această slăbiciune a patriarhului biblic. Simeon și Levi nu pierd nimic, chiar dacă în cuvântul adresat de Iacov fiilor săi, pe patul de moarte, pedeapsa și supărarea sa apar, în sfârșit, ca fiind mai greu de trecut cu vederea.

Textul din Gen. 49, 5-7 ni-i prezintă pe Simeon și Levi ca „unelte ale cruzimii”, deoarece „în mânia lor au ucis oameni”. Iacov continuă: „blestemată să fie mânia lor, căci ea a fost silnică și aprinderea lor a fost crudă”. Amintirea masacrării sichiemiților persistă.³⁷

Textul din Gen. 49 pare să ignore cu totul viitoarea ascensiune a tribului lui Levi în serviciul sacerdotal și răspândirea lui în întreg Israelul. Tribul lui Simeon dispare încetul cu încetul și cetățile atribuite lui vor intra în componența tribului lui Iuda.³⁸

Faptele ce sunt reproșate lui Simeon și Levi în Gen. 49, 5-7 fac fără îndoială referire la crima comisă de aceștia în cetatea Sichelului. Acum când Iacov rostește ultimele cuvinte asupra fiilor săi (Gen. 49) cei doi fii care au căutat să se substituie tatălui lor în politica tribului se văd în situația de a primi reproșul pentru barbaria comisă și blestemați, ei vor fi răspândiți peste tot în Israel (Gen. 49, 7b).³⁹

5. Valori educaționale și judecăți contradictorii

Din întâmplarea dezastruoasă de la Sichel, cu crima celor doi fii ai lui Iacov, se desprind o serie de învățături și judecăți. Prima învățătură ce poate fi de folos oricărei societăți, ce se confruntă cu extremismul și intoleranța, este aceea că dialogul e mult mai importat decât orice atitudine belicoasă.⁴⁰

Fapta lui Simeon și Levi a dus la abordarea contradictorie a atitudinii lor. Se insistă, într-adevăr, asupra „petei” dezonorabile ce apasă asupra Dinei și a tribului lui Iacov, ceea ce ar justifica masacrul atribuit tuturor fiilor lui Israel. A doua opinie contradictorie se referă la violența inacceptabilă a celor doi fii, care se opun unei căsătorii, ce tocmai a fost negociată și acceptată.

37 În gândirea patristică interpretarea este una tipologică: preoții descind din Levi, iar scribii din Simeon. Prin urmare ei îi simbolizează, profetic, pe cei care l-au persecutat pe Iisus (Septuaginta 1, Iași, Polirom, 2004, p.167).

38 R. E. BROWN et alii, *Pentateuhul...*, p. 183.

39 J.-D. MACCHI, *Amour et...*, p. 36.

40 I. SHERES, *Dinah's...*, p.131 u.

Teologii bibliciști cred că prezența acestor două puncte divergente se explică prin faptul că textul din Gen. 34 a fost redactat în doi timpi.⁴¹ Relatarea primară nu menționează al doilea masacru, ci se oprește asupra momentului când Simeon și Levi părăsesc cetatea. Urmarea logică a acestei relatări o regăsim în testamentul lui Iacov din Gen. 49. Acest text de bază consideră că o căsătorie cu un locuitor al țării este valabilă dacă acesta a fost tăiat împrejur.⁴² Atitudinea intransigentă a lui Simeon și Levi pare crudă și condamnată și pentru cei din neamul lor.

Într-un al doilea timp al redactării, un corector a vrut să justifice atitudinea lui Simeon și Levi introducând tema murdării surorii lor, inacceptabilă pentru ei (34, 5a, 7, 13), adăugând și episodul jefuirii cetății de către toți frații (v.27-29) și insistând pe dialogul final dintre Iacov și cei doi fii violenți (v.30-31).⁴³

În fața acestor lucruri contradictorii puse pe seama lui Simeon și Levi se profilează două atitudini fundamentale diferite. Una, conciliantă, recunoaște iubirea dintre Sichem și Dina și vrea rezolvarea situației prin înțelegere reciprocă. Cealaltă, intransigentă, preferă dezastrul și neantul. Nimeni nu spune că Sichem și Dina au făcut bine ceea ce au făcut sub aspect moral, dar, într-o asemenea situație, divergența se poate rezolva printr-o negociere.⁴⁴

Diferența de atitudine se explică prin diferența de abordare a regulilor ce interzic relațiile intime menționate. Pentru unii încălcarea acestei legi nu e ceva foarte grav, iar pentru ceilalți greșeala este catastrofală și cere pedeapsa capitală.⁴⁵

În tot acest sistem legislativ este necesar să plasăm greșelile pe o scară a gravității, înainte să distingem între un oarecare furt și moarte.

Avem în Gen. 34 două abordări, radical opuse, asupra gravității vinei lui Sichem și Dina. Atitudinea conciliantă consideră că relațiile intime nu sunt îngăduite în afara căsătoriei, dar printr-o abordare amiabilă se poate găsi o rezolvare. În opoziție, atitudinea intransigentă, nu admite nicicum ca o Israelită să se murdărească cu un Cananeu, chiar dacă acesta e

41 J.-D. MACCHI, *Amour et...*, p. 36.

42 E. VAN WOLDE, *The Dinah...*, p. 237.

43 Yairah AMIT, *Hidden Polemics in Biblical Narrative*, Leiden, Brill, 2000, p. 98u.

44 Paul NOBLE, A "Balanced" Reading of the Rape of Dinah: Some exegetical and Methodological Observations, *Biblical Interpretation*, 4/2 (1996), Brill, p. 189 u.

45 J.-D. MACCHI, *Amour et...*, p. 32.

un prinț.⁴⁶ Păstrarea purității familiale tribului lui Iacov justifică acțiunile violente și chiar războiul.

Același lucru se va întâmpla în vremea lui Ezdra și Neemia, când sunt interzise căsătoriile evreilor cu străinii.⁴⁷ Și aici se pune problema tărierii împrejur pentru cei dintre străini căsătoriți cu membrii ai comunității Iudee.

Pornind de la acest episod biblic putem face un pas înainte și se remarcăm faptul că acest tip de conflict, în ceea ce privește mariajul interetnic, sau interreligios, e mereu actual, atât în spațiul românesc cât și în cel internațional.

Concluzii

Episodul dramatic petrecut la Sichem, între fiii lui Iacov și localnicii cananiți, e un subiect actual. Atunci era tradiția tribală, greu de trecut cu vederea, azi e teoria progresiștilor, adică a celor militanți pentru care ideologia constituie valoarea supremă, deasupra apartenențelor etnice, culturale, sociale sau religioase. Acestei ideologii i se subsumează toate gesturile publice. Multe lucruri se repetă cu aceeași exasperantă nebulie, atât în spațiul actual al Sichemului de ieri, cât și în cel al Sichemului de azi.

Libertatea cuvântului, a tradițiilor, a învățăturilor religioase poate fi exploatată abil și responsabil de elemente extremiste. Și atunci ca și acum exista oameni ca Iacov și Sichem care vor pace și împăcare și oameni ca Simeon și Levi care vor conflict și război. Uneori micile intervenții de pace și echilibru pot avea un efect dezastruos.

Umanitarismul și pacifismul pot fi ușor deturnate și îmbrăcate în intoleranța construită pe scheletul resentimentului. E mai ușor să faci război decât să faci pace. Autorii creștini de sorginte patristică au o lozincă foarte frumoasă și benefică, dacă s-ar aplica: „mai bine o pace strâmbă decât un război drept.” În realitatea existenței noastre continuăm să facem război. Pacea necesită eforturi dureroase și complicate.

Episodul din Gen. 34 ne poate învăța, și acum și în viitor, că un sistem de educație trebuie bazat pe valori⁴⁸, care trebuie descoperite și înțele-

---

46 D. N. FREEDMAN, *Dinah and Sichem...*, p.61.

47 Philippe ABADIE, „Esdras-Néhémie”, in Th. RÖMER, J.-D. MACCHI et Cr. NĪHAN, *Introduction à l'Ancien Testament*, Genève, Labor et Fides, 2009, p. 712.

48 Ioan-Gheorghe ROTARU, “Current Values of Education and Culture”, în *Procee-*

se. Valorile autentice sunt cele ce înrăușesc o viață la modul cel mai concret. Nu e bine să fi radical, fanatic, rasist, extremist, deoarece tulburarea iscată de aceste manifestări te face să fii mereu deconcentrat.⁴⁹

Povestea lui Sichem și Dina poate fi interpretată în mai multe moduri. Și aceasta este ceva extraordinar ca valoare a spiritului.

Bibliografie:

- ✦ ABADIE, Philippe, “Esdras-Néhémie”, in Th. Römer, J.-D. Macchi et Cr. Nihan, *Introduction à l’Ancien Testament*, Genève, Labor et Fides, 2009.
- ✦ AMIT, Yairah, *Hidden Polemics in Biblical Narrative*, Leiden, Brill, 2000.
- ✦ BARBAGLIO, Giuseppe, *Dieu est-il violent? Une lecture des Écritures juives et chrétiennes*, Paris, Le Seuil, 1994.
- ✦ BECHTEL, L. M., “What if Dinah is not Raped? Genesis 34”, *Journal for the Study of the Old Testament*, 62 (1994), Sheffield.
- ✦ BROWN, Raymond E., Fitzmayer Joseph A., Murphy Roland E., *Introducere și comentariu la Sfânta Scriptură*, vol. II, Pentateuhul, Târgu Lăpuș, Galaxia Gutenberg, 2007.
- ✦ CASPI, M. M., *The Story of the Rape of Dinah: The Narrator and the Reader*, *Hebrew Studies*, 26 (1985).
- ✦ FLAVIUS, Josephus, *Antichități iudaice*, 1, I, XXI, 1, București, Hasefer, 1999.
- ✦ MACCHI, Jean-Daniel et Thomas Römer, *Jacob. Commentaire à plusieurs voix de Gn. 25-36*, *Mélanges Albert de Pury*, Genève, Labor et Fides, 2000.
- ✦ MACCHI, Jean-Daniel, “Amour et violence. Dina et Sichem en Genèse 34”, *Foi et Vie*, nr. 4/2000.
- ✦ MACCHI, Jean-Daniel, *Israël et ses tribus selon Genèse 49*, Fribourg/Göttingen, 1999.
- ✦ NOBLE, Paul, A “Balanced” Reading of the Rape of Dinah: Some exegetical and Methodological Observation”, *Biblical Interpretation*, 4/2 (1996).

---

dings of the 23th International RAIS Conference on Social Sciences and Humanities, August 15-16, 2021, Princeton, NJ, United States of America, pp. 87-92. Vezi și: Ioan-Gheorghe ROTARU, “Valences of Education”, în *Proceedings of the 23th International RAIS Conference on Social Sciences and Humanities*, August 15-16, 2021, Princeton, NJ, United States of America, pp. 190-196.

49 Ioan-Gheorghe ROTARU, *Om-Demnitare-Libertate*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2019, pp. 201-215.

- NOLAN FEWELL, Danna and Gunn David M., "Tipping the Balance: Sternberg's Reader and the Rape of Dinah", *Journal of Biblical Literature*, 110 (1991).
- RÖMER, Thomas, *Dieu obscur. La sexe, la cruauté et la violence dans l'Ancien Testament*, Genève, Labor et Fides, 1998.
- ROTARU, Ioan-Gheorghe, *Om-Demnitate-Libertate*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2019.
- ROTARU, Ioan-Gheorghe, "Aspects of Biblical Philosophy on the Development of World Civilizations", *Scientia Moralitas. International Journal of Multidisciplinary Research* 8 (2023), nr.1, pp. 62-79.
- ROTARU, Ioan-Gheorghe, "Current Values of Education and Culture", în *Proceedings of the 23th International RAIS Conference on Social Sciences and Humanities*, August 15-16, 2021, Princeton, NJ, United States of America, pp. 87-92.
- ROTARU, Ioan-Gheorghe, "Valences of Education", în *Proceedings of the 23th International RAIS Conference on Social Sciences and Humanities*, August 15-16, 2021, Princeton, NJ, United States of America, pp. 190-196.
- SHEREZ, Ita, *Dinah's Rebellion: A Biblical Parable for our Times*, New York, Crossroad, 1990.
- VAN WOLDE, Ellen, "The Dinah story: rape or worse?", *Old Testament Essay*, 15/1 (2002).
- VON RAD, Gerhard, *La Genèse*, Genève, Labor et Fides, 1968.
- WYAT, Nicholas, *The Story of Dinah and Shechem*, Ugarit-Forschungen, 22 (1991).